

שִׁוּנָה הַלְכוֹת

גליון 730

יום שישי כ"ו כסלו
עש"ק מקץ / התשפ"ה

גליון שבועי

יו"ל ע"י מכון הלכה חב"ד (ע"ר)

משולחן
ההלכה

הרב יוסף אברהם פיזם
רב קהילת חב"ד קרית שמואל
וראש ישיבת תומכי תמימים
הקריות וחבר מכון הלכה חב"ד

מבצע חנוכה

תקנו חכמים להדליק נרות בשמונת ימי החנוכה¹, כדי לזכור ולפרסם את הנס שעשה ה' עמנו. בדורנו יצא הרבי במבצע חנוכה, והרחיב את פרסום הנס בקנה מדה עולמי שטרם נודע כמותו. במסגרת "מבצע חנוכה" עורר הרבי להאיר בכל מקום ב"נר מצוה ותורה אור"², וכן להשפיע על ידידים ומכרים שידליקו נר חנוכה ואף לתת להם מגורות חנוכה במתנה, עד שבכל בית יהודי יקיימו את מצוות החנוכה³.

כמו כן הורה הרבי להדליק נרות חנוכה בזמנם במקומות ציבוריים ופומביים, וכן בכל הכינוסים והאסיפות הנערכים במעמד עשרה מישראל וילדי ישראל, שידליקו בהם נרות חנוכה, וזאת כדי להדגיש את הענין של "פרסומי ניסא" בכל עיר ועיירה, כפר ומושב, במקום הציבורי והמרכזי ביותר, ולעורר את הנוכחים להדליק נר חנוכה בביתם הפרטי⁴. ומה טוב - להכריז שלא יוצאים ידי חובה בהדלקה הפומבית, אלא כל אחד ואחד צריך להדליק נרות חנוכה בביתו⁵.

יש לברך גם אם אין עשרה⁶. אך כאשר יש אפשרות שידליק רק במקום אחד - או רק בחנות או רק בבית - עדיף שידליק בביתו שם הוא אוכל וישן¹⁰. במקום בו יתכן שבעל המקום יעזוב את המקום בתוך חצי שעה הקרובה ויכבה את הנרות מפני הסכנה - ידליקו ללא ברכה.

המדליק במקום ציבורי ביום הראשון מברך שהחיינו. וכאשר מדליק לאחר מכן בביתו לא ישוב ויברך שהחיינו, אלא אם כן מדליק להוציא גם את בני ביתו ידי חובתם. את שאר הברכות ("להדליק נר חנוכה" ו"שעשה נסים") ישוב ויברך בביתו אף אם מתגורר לבדו. לעומת זאת אם הדליק כבר בביתו ולאחר מכן מדליק במקום ציבורי - ישוב ויברך גם שהחיינו¹¹.

הדלקה במקומות ציבוריים

ההדלקה צריכה להיות אחרי פלג המנחה (שעה ורבע זמניות לפני השקיעה), ולא לפני כן⁶.

בהדלקה במקום ציבורי גובה השלכת לא יהיה למעלה מ-20 אמה (9.6 מטר). כמו כן יתן לברך⁷ רק אם נוכחים - בעת ההדלקה⁸ - עשרה יהודים (שלא היו נוכחים עדיין בערב זה בהדלקה בביהכ"ס או בהדלקה ציבורית אחרת). כאשר מדליקים במשרד או חנות שבעליו אוכלים בו בקביעות, ומאידך לא הדליק בביתו - אז

6. לפני פלג המנחה מדליקים כמספר הנרות של הלילה הקודם, ובליל ברכה.

7. ראה מש"כ בקובץ מגדל דוד גליון ל' ע' 74-73.

8. יש אומרים שניתן לברך במקום שיגיעו עשרה יהודים ויראו את הנרות אחר כך, וכפי שנתבאר לעיל בנרות בית הכנסת. ויש להעיר על כך: (א) כיון שברוב המקרים א"א לדעת זאת בוודאות, מוטב להדליק בלא ברכה, שהרי ברכות אינן מעכבות ובכל אופן יהיה פרסום הנס על ידי ההדלקה עצמה. (ב) בבית הכנסת הרי בסופו של דבר יהיו עשרה שיראו בו זמנית את הנרות כך שיש פרסום הנס, משא"כ כשעוברים עשרה וכל אחד רואה בזמן אחר, צ"ע אם זה נחשב פרסום שאפשר לברך על זה.

9. ע"פ הרמ"א סתורע"ז ס"א.

10. יש אומרים שהרבי הרי"צ היה מדליק נר חנוכה בחדר היחידות. ובספר שיעורי הלכה למעשה (להרשד"ב ליו"ן) רצה להטיק מכן היתר להדליק בחנות או משרד - כשם שהרבי הרי"צ הדליק בחדר עבודתו. אך אין זו ראייה, שהרי חדר היחידות של הרבי הרי"צ היה חלק מביתו.

11. נט"ג חנוכה פמ"ג ס"ה והערה ט.

1. ראה שבת כא, ב ואילך.

2. משל"ו, כג.

3. ראה שיחות קודש תשל"ד ח"א ע' 196.

4. ראה שיחות קודש תשל"ד ח"א ע' 232. סה"ש תשמ"ז ח"א ע' 172.

5. סה"ש תשמ"ז ח"א ע' 172.

הספר שכולם חיכו לו
טיפול בקטנים בשבת

מצטרפים למכון הלכה חב"ד באחד
המסלולים ומקבלים את ספרי המכון
הצטרפו בטל: **058-7207770**

בשבת אין
סמס לרב!

סמס לרב
smlarav.co.il

הלכה יומית

דיני ומנהגי ההלל

למה אומרים הלל בחנוכה? מי שבא לבית הכנסת כשהציבור קוראים את ההלל, מה יעשה? מי שדילג פסוק או מילה תוך כדי אמירת ההלל, כיצד ישלימה?

יום ראשון קריאת ההלל וברכתו

תקנו חכמים להודות ולהלל לה' באמירת פרקי ההלל שבתהלים, ברגלים שנקראו "מועד" ונאסרו במלאכה ואף התייחדו בקרבנותיהם. מעבר לתקנת קריאת ההלל ברגלים, נהגו ישראל לומר את ההלל בששת הימים האחרונים של פסח אף שלא התייחדו בקרבנות בפני עצמם כבחג הסוכות, וכן בראשי חודשים; ובכדי שיהיה ברור שהלל זה נאמר מצד המנהג ולא כחובה, מדלגים על שני חלקים מתוך הלל השלם. ובחנוכה הנהיגו לומר הלל שלם מפני גודל הנס שאירע בו למרות שזהו רק מנהג; ונחלקו הפוסקים לגבי הברכה על ההלל בימים שאין גומרים אותו. ולמעשה מנהג חסידים שמברכים על ההלל בתחילתו ובסופו בחשאי גם בימים שאין גומרים בהם את ההלל, וכן המתפלל ביחידות מברך¹.

יום שני קריאת הלל בציבור

מצוה מן המובחר לקרוא את ההלל עם הציבור לאחר תפלת שחרית, בכדי שיענה עמם "הודו" ו"אנא-ה'" אחר שליח הציבור. ויש מי שאומר שהבא לבית הכנסת לאחר שהתפללו הציבור שחרית, ועומדים הם לקרות ההלל והוא לא התפלל שחרית, יקרא תחלה הלל עם הציבור ואחר כך יתפלל. אלא שעל פי האריז"ל יש להימנע מאמירת דברים שלא כסדרן, ויש אומרים אף שלא הייתה דעת רבותינו נשיאנו נוחה מכן. והטוב ביותר הוא להשתדל ולדאוג שיוכל לומר את ההלל בציבור אחרי שמונה-עשרה, וכך נהגו רבותינו נשיאנו בימים טובים, אף שבכל השנה היו מאריכים בתפלה שעות לאחר הציבור².

יום שלישי דיני הפסק בהלל

אין להפסיק באמצע הלל, אולם אם הפסיק ממשיך מהמקום בו הפסיק ואינו חוזר לראש

ההלל. ומותר לענות בהלל רק על דברים שבקדושה שמותר לענות בקריאת שמע, כיוון שהקורא את ההלל נחשב כאוחז באמצע הפרק עד סיומו. ויש לקרוא את ההלל כסדר מתחילתו לסופו, ואם דילג פסוק או תיבה אחת ונזכר אחר כך, עליו לחזור ולקרוא מהמקום שטעה³.

יום רביעי עלייה לתורה באמצע הלל

מי שנמצא באמצע הלל וקראו לו לעלות לתורה, יעלה ויברך, אך לא יקרא יחד עם הבעל קורא אלא יעקוב רק עם העיניים בספר התורה. ואם הוא כהן או לוי ואין שם אחר במקומו, לכתחילה יצא מבית הכנסת ולא יקראו לו לעלות לתורה בזמן שהוא באמצע ההלל⁴.

יום חמישי דינים ומנהגים באמירת ההלל

את ההלל יש לומר מעומד ולכן אסור להישען על משהו בזמן אמירת ההלל, מי שהוא חלש יכול לשבת. באמירת ההלל יש להיזהר לבטא כל מילה בבירור, שלא יטעה בהברה המשנה את משמעות המילה. כמו כן באמירת הפסוק "הודו לה' יש לבטא במדויק את המילים "כי לעולם" שלא ישמע "כלעולם", וכן יש להדגיש את האות ס' של "חסדו" שלא ישמע "חזרו". וכשמגיע שליח הציבור ל"יאמר נא" אומרים הקהל אחריו "הודו לה' ". וכן לאחר פסוקי "יאמרו נא". וגם המתפלל ביחידות אומר "הודו לה' ". לאחר פסוקים אלו⁵.

יום שישי אמירת הלל בכל יום

את ההלל יש לומר רק בימים שתקנו לאמרו, ואמרו חכמים שהקורא את ההלל בכל יום הרי הוא כמחרף ומגדף. בטעם חומרת הדבר יש שכתבו שמתוך שאומרו תמיד, מתקיים רגשותיו, וכבוא היום בו קוראים את ההלל לא יתפעל ויתעורר להודאה על ניסיון ה', אלא שאיסור אמירת הלל בכל יום הוא רק באמירת הלל דרך שירה, אך תוך כדי אמירת תהלים מותר, ובפרט שאומרים אותו ללא ברכה ובישיבה ואין כופלים בו פסוקים כבהלל, הרי זה מתפרש שאין כוונתו לאמירת ההלל אלא לפסוקי תהלים⁶.

הרב יעקב סיגאווי
רב בית כנסת חב"ד המרכזי, קרית גת וחבר מכון הלכה חב"ד

המתארח בשבת חנוכה, היכן ידליק נר חנוכה בערב שבת ובמוצאי שבת?

כשמתארח בשבת חנוכה, חוזר לביתו במוצאי שבת: בערב שבת עליו להדליק נרות חנוכה, בבית ששם מתארח. במוצאי שבת עליו להדליק בביתו, אחר שיחזור. וצריך להיזהר לא להשתהות יותר מדי, אלא יש להודרו לחזור לביתו לקיים את המצוה. גם אם חוזר מאוחר בלילה לביתו, ידליק בביתו בנוכחות בני ביתו.

חובת הדר-חנוכה פ"ב, ובהערה ס"ה; ראה נט"ו הל' חנוכה פ"א ס"ב ובהערות שם. פסק"ת ס"ו תרע"ז ט"ד.

הרב מנחם מענדל ויינר
רב קהילת חב"ד מרכז העיר בית שמש וחבר מכון הלכה חב"ד

האם יש עניין שמחנך יתן לתלמידו דמי חנוכה?

כ"ק אד"ש הורה שהמחנכים וראשי מוסדות החינוך יתנו מצעות חנוכה לכל התלמידים.

אג"ק חט"ז עמ' קנ"ד, חכ"א עמ' קצ"ה.

הרב שי שמעון כהן
רב קהילת חב"ד, תל-ציון וחבר מכון הלכה חב"ד

האם בחורה רווקה שגרה לבד צריכה להדליק נרות חנוכה?

כן, גם נשים חייבות בנר חנוכה, רק שבדרך כלל יוצאות ידי חובה מגבר, אך במצב זה שהיא לבד תדליק ותברך בעצמה.

שו"ע או"ח ס' תרע"ה ס"ג ובמשנ"ב שם ס"ט.

1. טוש"ע וניכ או"ח סתכ"ב ס"ב; שו"ע אדה"א או"ח סת"צ ס"ז; סידור אדה"א במקומו; שער הכולל פל"ז ס"ד"ה; ספר המנהגים חב"ד ע' 36; אג"ק כ"ק אד"ש חט"ז ע' פד; שיחות קודש התשמ"א ח"ד ע' 322.

2. טוש"ע וניכ או"ח סתכ"ב ס"ב; מ"א שם סק"ו; שו"ע אדה"א או"ח סתכ"ב ס"ג; כה"ח או"ח סתכ"ב סקל"ח; אג"ק כ"ק אד"ש ח"ז ע' סז; סידור רבינו הזקן עם ציונים מקורות והערות ע' תשל"ב; להרחבת העניין ראה "אמירת הלל קודם התפלה" להרש"י ש"י פרידמאן, נדפס בשערי ישיבה חט"ז (עיה"ק צפת, תשע"ה) עמ' 284.

3. ב"י בשם רבינו ירוחם או"ח סתכ"ב; שו"ע וניכ שם ס"ד"ו; שו"ע אדה"א או"ח סתפ"ח ס"ג; דיני ומנהגי ר"ח חב"ד פ"ח ס"י"ב; וראה ספר הפסק בתפלה ע' 80 ובהערה 32 ובע' 196 שם.

4. נטעי גביראל יוט ח"ב פמ"ה ס"י והל' חנוכה פמ"ט ס"ד ובהע' ח שם; פסק"ת סקל"ה ס"ב; וראה ספר הפסק בתפלה פ"ב הע' 15.

5. טוש"ע וניכ או"ח סתכ"ב ס"ז ערה"ש שם ס"י"ג (עמידה בהלל); ד"מ או"ח סתכ"ב סק"ד; ספר המנהגים חב"ד ע' 30 וע' 36 (הדגשת כל"ה ואמירת "הודו לה' ". לאחר "יאמרו").

6. שבת קי"ח, ב; מאירי שם; מנ"א סתפ"ד סק"א; וראה תהלים יל אור ע' קנד בטעם הפנימי לאיסור; אג"ק ח"ע ע' שלו.